

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravljalstvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vnaprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L. 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznikov, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
četrt 6, 50 —
mesec 2, 20 —

V upravljalstvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
četrt 5 —
mesec 1, 70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 52.

V Ljubljani, v ponedeljek 4. marca 1901.

Letnik XXIX.

Naša mladina.

Kakršna mladina narodova, takšna nje-
gova bodočnost. To je resnica, o kateri je
vsakdo prepričan, in nam je zato ni treba
dokazovati. O tej resnici so bili prepričani
že stari narodi, ki so z modrimi postavami
skušali vravnati domačo in javno vzgojo
svoje mladine. Zato mora tudi slovenski na-
rod skrbeti, da si z modro vzgojo svoje
mladine zagotovi lepo bodočnost.

Velikega pomena je že telesna vzgoja.
Glede na to se veliko greši na obe strani
— per excessum in per defectum. Pri go-
spodi je večidel vse tako vravnano, da se
mora otrokovo telo pomehkužiti.

Bolj koristna telesu je vzgoja na kme-
tih. Otrokovo telo se mora pri kmetu utr-
diti že v zgodnji mladosti, da more pozneje
prenašati razne življenske težave. Zato do-
biva naša vojska iz slovenskega kmečkega
ljudstva najboljšo moč. Seveda se pa tudi
pri tem načinu vzgojevanja še mnogo greši.
Nekateri kmečki starši so tako trdosrčni,
da delajo s svojimi otroki prav grdo. Tako
čutijo mnogi ljudje celo življenje posledice
take nečloveške telesne vzgoje. Treba bo
narodu v tem oziru še mnogo poduka.

A o telesni vzgoji naše mladine raz-
pravljati, nismo nameravali; le mimogrede
smo se je dotaknili. Zapisati hočemo le ne-
kaj besed o tem, kakšna bodi in kakšna ne
bodi duševna vzgoja slovenske mladine.

O vzgoji imajo različni učenjaki različno
mnenje, kakor imajo različno mnenje tudi
o namenu človekovem. Po človekovem na-
menu se mora ravnati tudi njegova vzgoja,
biti mora taka, da človek z njeno pomočjo
doseže svoj namen.

Filozof »Slov. Naroda« pravi, da nam
mora prava vzgoja mladine dati — značaj.
Mi smo v tem z njim enih misli. Ko bi nam
ta filozof hotel le še povedati, kdo je pri
njem — značaj.

Upamo, da nam bo pritril, če pravimo,
da je značajen tisti, ki ravna vselej po trd-
nih gotovih pravilih. Ta trdna in gotova
pravila so nam kristijanom načela našega

uma, razsvetljenega od božjega razodenja.
Značajev v tem pomenu besede nam mora
dati naša mladinska vzgoja, potem bo zagot-
ovljena bodočnost našega naroda.

Kakšna pa bodi vzgoja, da nam bo da-
jala takih značajev? Kje naj najde otrokov
duh trdnih in neomajnih načel drugje, kakor
le v katoliški veri, v kateri je ohranjeno ra-
zodenje božje nepokvarjeno? Vse na svetu
se spreminja, vse krive vere spreminjajo
svoje nauke, le katoliška vera ostane ne-
spremenljiva, ker je le ona steber in varu-
hinja resnice. Zato pa more le katoliška
vzgoja vzgojiti značaje. Če hočeš torej ti,
narod slovenski, imeti dobro mladino, za-
htevaj, da se bo izobraževala in vzgajala
vedno in dosledno na podlagi katoliške
vere.

Toda naši »intelligentni« za katoliško
vero ne marajo. Imeti hočejo značaje, pa
brez katoliške vere. Zato naj jim pove nekdo
drugi, ki je imel sicer prav tiste nazore o
življenju, kakor oni, naj jim pove pesnik
Horacij, kakšna vzgoja vzgaja značaje. On
pravi v svoji knjigi »de arte poetica«, v.
412—413. tako le:

„Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque, puer sudavit et alit,
Abstulit venere et vino“.

Horacij je bil pagan, »rad je pel, še
rajši pil«, življenski namen so bila njemu
nebesa na tem svetu, kakor našim »inteli-
gentnim«, in vendar zahteva, da se mora
vzdržati mesene požljivosti in pijančevanja
tisti, ki hoče kedaj v življenju kaj doseči,
ki hoče postati značaj: »Abstulit venere et
vino«. Naši intelligentni pa hočejo imeti zna-
čaje »cum venere et vino«. Ali ne verja-
mete? Facta loquuntur.

»Slovenski Narod« je prinesel poročilo,
da so letošnji predpust dijaki srednjih šol
imeli ples, kateri je bil zaključek mnogo-
brojnim plesnim vajam. Dijaki so se še-le
pozno v jutro vračali s plesa. Ecce Venus,
ecce vinum! Tako se nam vzgajajo —
značaji! Poznamo dijaka, ki živi le ob pod-
porah dobrotnikov. Tudi ta je šel na ples

in prišel domov ob — šestih zjutraj. Morda
je bilo na plesu več takih. Značaji!?

Kaj morajo dijaki vse poslušati in
prebirati v šoli! Še se spominjam, kako
nam je profesor nemščine z neko vidno
slastjo pravil o ljubicah Goethejevih. In
gorje nam, ko bi se teh stvari ne bili za-
pomnili! »Visoka pesem« sv. pisma mu je
bila čisto navadna erotična pesem. Prešerna
so nam hvalili kakor Boga, njegovo hrepe-
nenje po čutni ljubezni kot nekaj svetega.
Ecce Venus!

Očitno se kaže, kako hočejo liberalci
našo mladino zvabiti v svoj tabor. Za magnet
jim služi — venus et vinum, to je veselice,
pri katerih si lepo roki podajata Venera in
Bakhus. To vleče mladino, toda značajev
Venera in Bakhus ne vzgajata. Liberalcem
tudi ni do tega, da bi vzgojili narodu zna-
čaje; oni poznajo le en značaj, namreč —
smrtno sovraštvo do katoliške cerkve.

Liberalce v njihovem stremljenju očitno
podpira novodobna šola. Profesorji so veči-
noma liberalni in svojega liberalizma tudi pred
učenci ne skrivajo. Kolikokrat imajo priliko
vcepljati v mlada srca protikrščanske nazore!
Učna tvarina — krščanski nauk seveda iz-
vzamemo — je sestavljena vsa na indite-
rentni podlagi. Razni naravoslovni in modro-
slovni nauki postanejo dijaku nekaaka do-
gmatika, v izrekih raznih pesnikov pa išče
svoje moralne principe. Najslabši pesnik ima
pri mnogih dijakih večjo avtoriteto, kakor
sveto pismo, katero je že marsikateremu
srednješolcu le še predmet zaničevanja. Tako
postane dijak, da sam ne ve kdaj, brez-
verec. Njegovi ideali so »venus et vinum«,
čast in denar. Zastonj je potem vse tvoje
prizadevanje, spraviti ga nazaj na pravo pot.
On vse ve, ti pa ne veš nič, posebno če si
— duhovnik. On te prezira, zaničuje. Tak
gre mladenič na visoko šolo, kjer se še bolj
utrudi v svoji neveri. Potem pride domov in
inteligence ima enega več. Ali, da bi bil
to značaj, to naj verjame, kdor more.

Tako je z našo mladino. Če ne dobimo
kmalu vsaj katoliške gimnazije, doživeli
bomo še čudne stvari od sedanje mladine.

Liberalci so pri delu. Vse jim gre na roke,
država in učitelji. Mi pa imamo zvezane
roke. Na ples smejo dijaki, v gostilne smejo,
v Marijine družbe pa ne smejo. Avstrija!

Državni zbor.

Dunaj, 3. sušca.

Gospodsk. zbornica

je včeraj soglasno vsprejela načrt adrese kot
odgovor na prestolni govor. Dočim se po-
slanska zbornica v štirih tednih ni zjedini-
la o dnevnem redu in trati čas s prepričom
in krikom, so včeraj avstrijski piri v svojih
govorih brez ovinkov opozarjali na žalostne
razmere v državi. Skupna adresa je bila de-
monstracija proti poslanski zbornici in vladi.
Resno so opominjali izvoljene poslance na
delo in pozivljali vlado, da vse stori, kar
more preprečiti obstrukcijo in pospešiti par-
lamentarno delo. Adresa gospodske zbornice
sicer kaže na mnogih mestih vpliv starih
centralistov, tudi v govorih z leve in desne
se pojavljajo načelna nasprotstva, toda vse
tri stranke v gospodski zbornici spaja av-
strijsko domoljubje in iskrena želja, da se
poživi avstrijski parlament in izvršuje svoje
dolžnosti do prebivalstva in države.

Adresa gospodske zbornice je kompro-
mis med strankami, v katerem se prenaša
naglašajo avtonomistiška načela, a pravda
»blagodat« toliko hvaljene ustave. Takoj
prvi govornik, grof Harrach, je povdar-
jal, da more le z velikim samozatajevanjem
zadušiti razne pomisleke in žrtvovati mnogo
od svojega programa. Toda v času, ko se v
državi pojavljajo nevarne ideje, je treba
jasno in odločno povedati nasprotnikom v
obraz, da smo in hočemo ostati zvesti Av-
striji. Sprava med avstrijskimi narodi pa
je le tedaj mogoča, ako vse stranke
priznajo in tudi izvršujejo na-
čelo pravičnosti in ravnoprav-
nosti. V to pa je treba, da se goje de-
želni jeziki in ne žalijo čustva nenem-
skih narodov.

V imenu leveice je knez Auersperg
naglašal, da je adresa brez pomena, ako ne
najde odmeva v javnosti, ako se ne rešijo

LISTEK.

Knjige društva sv. Jeronima.

(Priobčil Fr. S. Lekše.)

Za 1900 je izdalo navedeno društvo 5
lepih knjig. Oglejmo si njihovo vsebino po
vrsti!

»Danica«, koledar za 1901, je tiskana
v 25.000 izvodih in ima razen koledarja in
letopisa »književnega društva sv. Jeronima«
različno zanimivo vsebino. Mej leposlovnimi
rečmi so pesmi: »Lavu XIII.« od Mirka Ni-
kolića, in »Josipu Jurju Strossmayeru« od
Mihovila Nikolića in druge manjše pesmi
različne vsebine. Poučen je članek »Jubilej
ali sveta godina« (62—81) od dr. Josipa Paz-
mana, okrašen z mnogimi ilustracijami.
Svarljiv in podučljiv sestavek župnika I. Ša-
frana »Što sam sve vidio« (83—90) v kate-
rem siba nemoralno za narod pogubno pre-
greho zoper VI. zapoved itd. Lep je spis
»Boka Kotorska« (93—105) Krajepisni zgo-
dovinski sestavek s podobo »Štetni kukci v
vošnjaku« (105—111) kaže že sam naslov, o
čem da razpravlja. Lepo se čita članek »Ne-
složna braća — propala kuća« (111—129)
kjer nam je opisano zadružno življenje.
»Ukelja« (132—137) kaže očitno, kakšno živ-
ljenje takšna smrt. Podučen je spis dr. Hirca

»Čuvajte se zmija otrovnica« (138—150).
Že sam naslov pove njegovo vsebino. Od
150—154 so razne mične »sličice« in od
154—174 »Črtice iz Slavonije«. Članek »Do-
bre in zle knjige« (174—180) vzpodbuja k
čitanju, in navaja koristi tega, kakor tudi
dobrih knjig in škodljivost slabih. »Jermak,
osvojitelj Sibirije« (181—188) je prevod L.
N. Tolstojca. »Budi pošten« (188—197). Ko-
liko se dandanes govori o poštenju, vender
jih je mnogo, ki so pravi nepoštenjakoviči,
ako jih ravno ljudje imajo za poštene. »Tr-
sova medljika« (199—203) je primeren pouk
za današnji čas. Kar je od str. 204—212, od-
govarja resnično naslovu »Za kratak čas«.
Pridejani so še sejmovi, kakor je v drugih
koledarih.

»Život sv. Josipa«. Tu nam je na
187 straneh podal dr. Josip Pazman prav
lepo podobo življenja ljubljence božjega sv.
Jožefa. V lepem jeziku najdeš tu, kar go-
vori sv. pismo, kar ustno izročilo, kar so
pisali sv. očetje in učeniki in pobožni cer-
kveni pisatelji o sv. Jožefu.

»Josip Juraj Strossmayer« in
»Slike in uspomene sa sela«. Te dve
knjižici pa je spisal naš čitatelj »Dom in
Sveta« dobro znani Janko Barle. V prvi
opisuje mično in živo življenje največjega
Hrvata, škola Strossmayerja. V kratkih orisih

(76 str.) stoji pred Teboj velikan, kateremu
zaman iščeš enakega v ljubezni do Boga in
svojega naroda. To kaže najbolj, v čem se
kaže prava ljubezen do naroda. »Što si uči-
nio crkvi, učinio si zajedno i narodu; a što
si učinio narodu, učinio si zajedno i crkvi«.
Te besede in kar je na str. 58—65 posebno
bi priporočali vsem, ker iz njih je spoznati,
kako malo se pri nas ravnajo po Stross-
mayerjevih naukih njegovi »častivci«.

V knjigi »Slike in uspomene sa sela«
pa je zbral gospod pisatelj spomine na
mlada leta iz domače vasi in jih nam po-
daja v krasnem jeziku in živem pripovedo-
vanju, da se človek, čitajoč, nehote spomni
marsičesa iz domačega sela preteklih dni.
Malenkostne reči ve pisatelj zaodeti v mično
obliko, da, rekel bi, kar gledaš vse. Takih
slik in spominov je vseh osemnajst in ena
je mičnejša od druge. »Moje selo« je
prva, ki kaže, kako se otroku zdi vse važno,
naj je tudi vsakdanje. »Moj deda« pripo-
veduje o Francozih, kako ga zvesto poslu-
šajo otroci, in nam tudi kaže, kaj zamore
pobožnost starih na mladino. »Kod ba-
kice«. Babica ne ve, kako bi postregla
svojemu vnuku, kar se ji najboljše zdi, mu
da. »Susjedov Mato« kaže lep zgled
otrok, ki se skregajo in stepejo — pa vse
pozabijo. Da bi tako bilo tudi pri odraslih!

»Stari Martin« je priden kmet, rad čita
knjige in časopise in govori o dnevnih vpra-
šanjih. »Priatelj Grga« gre v šolo, po-
stane na veselje roditeljev mašnik. Kot ka-
pelan skoro zboli in na žalost župljanov za-
pusti ta svet. »Dobri susjedi« kaže, kaj
je hudoben sosed v vasi. »Gospodin
učitelj« je duhovni oče župniji, za ka-
tere blaginjo se je trudil vse žive dni v šoli,
cerkvi in zunaj. Na stara leta je prebival v
svoji hiši in še zmirom celo v svoji bolezni
hodil orgljat. Zato ga je vse spoštovalo in
čislalo, staro in mlado, in je še zdaj v naj-
boljšem spominu, če je že tudi davno umrl.
»Iz vinograda« je znana iz »Prosvjete«.
»Majka in sin« kaže, kako gre sin v
Ameriko in tam umrje. »U oči dušnega
dana« je ganljiv prizor. »Na kolima«
navadna epizoda. Tudi »Kokošar« se bere
z zanimanjem. Ker ženini ni znal krščan-
skega nauka pri izpraševanju, ga je pustila
nevesta. »Tat« kaže, kam človek pride na-
zadnje, če se odstrani s pota poštenosti.
Lepa je pripoved »Uvenuto smilje« iz
zakonskega življenja. »Pod hruškom«
kaže živo pisatelj resnico, da čas beži, pri-
naša veselje in žalost, seka rane in daja
zdravila, — ali minoli dnevi se ne vrnejo
nikdar!

vprašanja, ki jih navaja prestolni govor. V prvi vrsti je torej potrebno, da poslanska zbornica prične delo. Tako daleč vendar še nismo v Avstriji, da bi nekateri kričali razrušili to, kar je dinastija ustvarila z mnogimi žrtvami, kar so narodi zgradili s krvjo in dlanom. Avstrijski narodi še niso toli zaslepljeni, da bi zažgali varno svojo streho in kot brezdomovinci iskali zavetja drugod.

Knez Auersperg pa je tudi mnenja, da sedanji parlament ne more rešiti jezikovnega vprašanja, in da mora vlada odločno in brezozirno poseči vmes. Kako naj vlada to stori, tega knez ni povedal. Ali so njegovi dobri sveti tako tajni? Na dan z zdravilom, bolnik bode hvaležen, ako ozdravi! Mi sodimo, da ustavoverni knez išče zdravila ravno ondi, kjer so vcepili državnemu telesu nad tridesetletno bolezen. Avstrija ni in ne bode parlamentarna država po vzgledu onih, koder biva en sam narod. Zato pa je sedanja ustava, na katero prisega knez Auersperg, le železna srajca za nenemške narode.

Naravno, da mu je v tej točki ugovarjal knez Lobkovic v imenu desnice. Žalostne razmere v naši poslanski zbornici niso v prvi vrsti posledica narodnostnega prepira. Vzroki so dalje in globlje. Razmere so se razvile iz ustavne oblike same, ki je nenaravna neprimerna avstrijski državi. Sedanje razmere so logična posledica v zgodovinskem razvoju našega ustavnega življenja. Naš državni zbor je preobložen z delom, ker je ustava preveč omejila delokrog deželnih zborov. Osrednji parlament ne more ustrezati raznolikim potrebam in zahtevam posameznih dežel in narodov. Odtod težave in ovire v parlamentu, ki v sedanji obliki nikdar ne ozdravi. Ako pride trenutek, ko državni zbor popolnoma ustavi svoje delo, tedaj vlada ne sme zapreti tudi deželnih zborov, ki hočejo izvrševati svoje delo. Narodi hočejo prosto govoriti ter izražati svoje želje in zahteve. In če je to nemogoče v osrednjem državnem zboru, morajo imeti priliko in pravico v deželnih zbora. Tako je mogoče, da se naravno razvija in spopolnjuje ustava kot branik in varstvo vseh narodov.

Knez Lobkovic je torej odločno zagovarjal stališče deželne in narodne avtonomije.

Predarelski deželni glavar Rhomburg se je največ dotikal šolstva. On zahteva versko-nravno vzgojo mladine in reformo šolstva sploh, primerno sedanjim potrebam. Govornik pa obžaluje, da se ravno v tem oziru mnogo greši v Avstriji. So kraji, kjer so učitelji druge vere, nego večina njegovih učencev. So učitelji, ki javno tajé Boga in sovražijo katoliško cerkev. Brezverstvo in zaničevanje vsake avtoritete so sadovi takih šol brez Boga. Socialni demokratje s svojimi nauki okužujejo mnogokje šolsko mladino. Še slabše je na srednjih šolah, koder nemški radikali širijo svoje pogubne nauke proti veri in državi. Govornik ostro biča vsenemško agitacijo v Avstriji ter pozivlje vlado, da v tem oziru stori svojo dolžnost.

Naučni minister dr. vitez Hartel je čutil potrebo, da odgovarja predgovorniku in zagovarja naučno upravo. Minister zatrjuje, da so raznim žalostnim prikaznim mej mladino krive razmere časa, strasti v domači hiši in na stanovanjih, slabe knjige in časniki. Povsod prepir in nestrpnost, in to slabo vpliva na mladino na srednjih in visokih šolah.

Knez Schönburg je v imenu srednje stranke priporočal mir in spravo, ker želedec več zahteva nego jezik. To je sicer res, a gospod naj pomisli, da slab jezik več škodi, nego slab želedec.

Oglasil se je tudi ministerski predsednik dr. pl. Köerber, da odgovarja knezu Lobkovicu. Vlada naj stori svojo dolžnost in odločno postopa, tako se govori in piše. Kaj naj vlada stori? Dvojna pot jej je odprta. Koncesije raznim strankam ali pa sila. Koncesij vlada ne more dati, ako niso nujno opravičene po razmerah. To pa se more zgoditi le parlamentarnim putem. S silo vlada ne more postopati, ako se drži ustave. Ako bo treba sile, tedaj ne bo zaščetal § 14, ampak bo treba globoko poseči. Torej ne koncesije, ne sile, ampak vztrajno potrpežljivost,

vztrajnost, to je edina pomoč. Vlada hoče biti vsem pravična, a strahovati se ne da. Mogoče je, da se bodo morale posamezne točke v ustavi s časom premeniti, a danes ni čas za to. Vlada še ni zgubila upanja, da parlament ozdravi in se povrnejo boljši časi.

Konečno sta še govorila dr. Plener in knez Czartoryski. Plener se je izjavil proti splošni in enaki volivni pravici, ter proti večji avtonomiji deželnih zborov. Czartoryski je mnenja, da morejo deželni zbori rešiti jezikovno vprašanje, a političnimi vprašanji naj se bavi državni zbor. Deželni zbori pa bi morali imeti širši delokrog. Imeli smo že razne vlade, nad strankami, poleg strank, izven strank, brez strank in koalicije. A nobena vlada doslej še ni rešila jezikovnega vprašanja. In sedanja ga tudi ne bode, ker nima političnega programa. Treba je inicijative, navodila in vodstva!

Po teh govorih je gosposka zbornica brez nadrobne razprave vsprejela adresu.

Poslanska zbornica.

Razmere so se pač zboljšale, a ne še zjasnile. Včeraj se je ministerski predsednik zopet posvetoval z mladočeskimi voditelji. Kakor kaže, hočejo Čehi toliko odjenjati, da se jutri rešijo nujni predlogi in v terek prične prvo branje vladnih predlog. S tem pa kriza ni še rešena. Čehi in Poljaki so zadovoljni, da pride na prvo mesto dnevnega reda vladna predloga o vojaških novicah, a na drugem mestu zahtevajo predlog o državni žganjariji, ki je sedaj na četrtem mestu. Levičarji pa odločno zahtevajo, da pridejo železnice na drugo mesto, državna žganjarina na tretje. O tem se sedaj pletejo pogajanja in skoraj gotovo še jutri do 5. ure popoldne ne bodo končana. Oločilo bode glasovanje v zbornici. Berks je nujno predlagal, naj se vladna predloga o železnicah brez prvega branja izroči železniškemu odseku. Ako zbornica jutri sprejme ta predlog, potem je prepis o dnevnem redu brez pomena. A kdo more v sušcu napovedati lepo vreme? Bati se je da v mladočeskem klubu zmaga radikalni tok. To je želja levičarjev, ne pa klubov na desnici.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. marca.

Brez državnega noben deželni zbor.

Pod tem naslovom so pričeli sedaj nemški liberalci strastno gonjo proti češki delegaciji v državnem zboru, katero hočejo s tem prisiliti, da se uda brez vsakih koncesij. Toda taka razlaga najnovejšega bojnega gesla je le navidezna, zunanja. V resnici merijo te židovsko liberalne želje vse drugam. Namenjene so najhujšim nasprotnikom liberalne klike, nemškim radikalcem. Že sedaj se znatno majo liberalna tla, pri državnozbornskih volitvah je padlo mnogo liberalnih trdnjav v radikalno posest. Vodje nemško radikalne stranke potrebujejo v bližnjem zadnjem zasedanju češkega deželnega zbora le še prilike, da v prilog svoji agitaciji spuste skozi okno nekaj ognjevitih govoranc. Nemški liberalci se boje torej za svoje mandate, zato so proti zasedanju dež. zbora in proti — češki delegaciji.

Schönererjanska gonja proti jezuitom

je prišla na sled novi »nečuvenosti«. Schönererjeva glasila namreč pišejo, da je v Galiciji 466 jezuitov s petimi kolegiji in najmanjimi rezidencami. Potem pa dostavljajo doslovno: Kakor je razvidno, obsega galicijska jezuitska provincija tudi Bukovino, Šlezijo, del Moravske in Češke. In v kljub temu pišejo, da je v Galiciji toliko jezuitov! Sicer bi pa morda Schönerer precej ustregel, ko bi povedal, koliko desetkrat je v Galiciji več židov, kakor pa redovnikov družbe Jezusove.

91letnica sv. Očeta.

Minulo soboto, dne 2. marca, je obhajal sv. Oče 91. rojstveni dan objednem z obletnico papeštva. Tem povodom je vsprejel kardinal Oreglia prebral čestitko. Papež je odgovoril nanjo z daljšim odgovorom. Zahvalja se Bogu, da ga, sicer slabotnega in utrujenega, še ohranja v dobi viharjev in neprimol, ki se množe dan za dnevom in provzročajo delovanju cerkve nove ovire. Pritožuje se pred vsem nad hudobnimi se-

ktami, ki so jedine v boju proti katoliškim napravam in v želji, da jo vničijo. Oaoda cerkve ga pa ne skrbi, ker je močea v svojih svetih obljubah in iz njih zajema moč in slavo. Papeža veseli jedinstvo katolikov, boli ga pa zaslepljenost drugih in z bridkostjo misli nato, kaj bo iz generacij, ki se odgajajo v takih načelih. Sv. Oče omenja dalje nezastarelosti pravic sv. Stolice, sebe ne smatra za neomejenega vladarja, marveč za varuha in zaščitnika teh pravic. Pri sestavi najnovejše okrožnice ga je vodila želja, da bi bili jedini vsi slojevi, ker jedinstvo je neprecenljiv zaklad in najboljšje sredstvo za blagor narodov. Pohvalno omenja sv. Oče onih, katerih požrtvovalnost in plemenitost prinaša krasnih sadov, posebno z razširjenjem krščanske civilizacije mej barbarškimi narodi. Bogata na takih zaslugah je katoliška Francija in po pravici ponosna nanje. Žal da v sedanjem hipu preti velika nevarnost, ki grozi z nesrečo in škodo interesom vere in domovine. — Konečno prosi papež pomoči božje.

Novo rumunsko ministerstvo.

Novemu rumunskemu ministerstvu načeluje, kot smo že omenili, bivši min. predsednik Demeter Sturdza, vodja liberalne stranke in torej nasprotnik dosedanjega kabineta in njegovih načrtov. Novi mož je eden istih, ki so dali Rumuniji sedanje moderno lice in seveda pomogli na krmilo liberalnim politikom. Simpatičen je novi mož prebivalstvu le z ozirom na finančno politiko, ker je nasproten novim davkom in posojilom in hoče asanirati državne finance samo z varčnostjo in previdnim gospodarstvom. Torej samo v tej točki bi dobil večino v starem parlamentu, sicer bi mu bil pa resno nasprotnik. Radi tega je čutil potrebo, takoj razpustiti sedanji parlament in razpisati nove volitve. Nemci so zadovoljni z novim možem, ker je, kakor pišejo nemško radikalni listi, »mož nemške omike in odkrit varuh nemške kulture«.

Kaj je »generalom Botho«?

Poročila iz angleških virov so pred nekaj dnevi javila, da se je Botha dogovarjal s Kitchenerjem o pogojih kapitulacije in da je pozneje res udal. Oficijelno ta vest še ni potrjena in londonski vojni urad izjavlja naravnost, da mu o tem še ni došlo nikako sporočilo. List »Daily Chronicle« je v kljub temu prepričan, da je Botha res že kapituliral in da se morda vrše le še končni dogovori mej zastopniki obeh strank. To sklepa list iz tega, ker je baje vojna uprava že premenila svoja naročila pri raznih tvrdkah glede dobave vojnih potrebščin. — Reči se mora takoj, da utemeljevanje te vesti nje same nikakor ne potrjuje. Ko bi Angleži mogli prisiliti Botho, naj se uda, bi gotovo ne čakali nikakih dogovorov, marveč bi zajeli njega in celo armado, kakor so je to zgodilo s Cronjejem. Vse popisovanje torej le kaže, da Bothi še niso mogli do živega.

Glasba.

Na moj poziv k naročevanju na preludije k cerkveno šolski pesmarici oglasilo se mi je 19 gg. naročnikov, večinoma preč. gg. duhovnikov s Kranjskega in Štirskega. Med temi bil je celo en g. nadučitelj s Kranjskega; iz Primorja pa sta si delo naročila le dva preč. gg. župnika. Gg. naročnike tem potom prav uljudno zahvalim na zaupanju, koje so stavili v me. Dela pa ne morem izdati, ker bi s to izdajo imel pri pičlem naročilu prav skelečo denarno izgubo. Obžalujem, da delo ne izide prav za-to, ker je bilo strokovnjaškim potem takole ocenjeno: »Pričujoče predigre in medigre od D. Fajgelja op. 192 so vse hvale vredno delo, ki bi moglo koristiti mnogim orglavcem na deželi, ki sicer menijo, da znajo sami iz sebe dovolj dobro preludirati, pa večinoma niti najkrajše kadence ne napravijo pravilno. Mnogo več pa jih je, ki ne poznajo važnosti in pomena predigre in medigre, ki je namreč ta, da lepo upeljujejo, pripravljajo pevce na sledečo pesem in po končani pesmi glasbeno misel nadalje razvijajo. Ta-le namen pa izborna spolnjujejo predležeče skladbe: predigre prinašajo uvodni motiv pesmi, ter ga bolj na dolgo razvijajo; medigre pa podajo druge motive iz srede ali sklepa, ter so primeroma krajše; orglavci si lahko po potrebi izbere krajše ali

daljše. Da so vse v cerkvenem duhu in harmonično pravilno zložene, jamči obče znano ime D. F. V. Gorici, dne 7. jan. 1901. Ocenil: F. S. duhoven, stolni organist, izučen na cerkveni glasbeni šoli v Reznu.« Fajgelj.

Dopisi.

Iz Dobropolj, 28. svečana. »Raji šintar kakor župan«. To izjavo je bil dal večkrat dobrépoljski župan Žnidarsič pred občinskimi volitvami. Ker nam je »šintarja« treba — stari je šel v Ameriko — so bili ljudje veseli in so hoteli ustrediti Žnidarsiču in sebi ter ga niso volili. Toda že med volitvami je prihajalo kesanje; sklicali je svoje zveste in jim dejal: »Dajmo se voliti«. In prikimali so in dejali: »Pa se dajmo! ... Tako le bomo volili! Jaz bom volil prvi in bral, pa bom vas bral in vi boste volili za menoj, soglasno rekoč: Kakor gospod župan!«

In tako se je potem zgodilo. Žnidarsič je prebral imena kandidatov — na prvem mestu seveda sebe — in potem so nastopali drugi, pa so volili: »Kakor gospod župan!« ... Volili so sebe, da je bilo smeha dovolj in tudi »podžupan« Eržul je hotel nastopiti, da bi tudi on dal sebi glas ... Pa ljudem je bilo zabave dovolj in so rekli: »Od kdaj si pa ti »podžupan?« ... Pa vse je bilo zastoj! Žnidarsič bi šel lahko za »šintarja«, drugi pa za pomagáče, ako bi liberalci držali obljube, toda sedaj se pritožujejo, ker jim ljudstvo neče zaupati, kakor si sami ...

Sicer pa pojde Žnidarsič še vedno lahko za »šintarja«, ker ljudstvo ga ne bode nikdar volilo. Z liberalci proč!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. marca.

Potresno posojilo. Dr. Tavčarjeva nedelavnost pri potresni akciji se zdi tudi njegovim pristašem že čudna. Zlasti to, da se še ni potrudil priti k odsekovni seji, pri kateri se je izbiral poročevalec, je nekaj takega, da mora vznemiriti vsakega prizadetega posestnika. Ker smo mi priobčili poročilo o tem, blati »Narod« najprej dr. Šusteršiča, češ, da je on to poročal, kar pa ni res. Vsega, kar »Narodovcem« ne diši, mora biti kriv že dr. Šusteršič, kot da ni nikogar drugega na svetu, ki bi znal kaj poročati. Zanimivo pa je, kako »Narod« izgovarja dr. Tavčarja. Pravi, da dr. Tavčar zato ni prišel k seji, ker mu je bilo vabilo morda ukradeno! Ne vemo, da bi bil kdaj kak poslanec že tako neumn o zagovarjal svojo zamudo. Mi zopet in zopet ponavljamo: Ljudstvo je ubogo in trpi. Dr. Tavčar mora podpirati dr. Šusteršičev predlog, jeli mu to prijetno ali ne!

Pogreba g. Fr. Peterca včeraj zvečer udeležilo se je ogromno občinstva, pač dokaz, koliko spoštovanje je užival pokojnik in kako je prebivalstvo sočustvovalo z njegovo rodbino ob nenadomestni izgubi. Mej pogrebci opazili smo veliko vrsto ljubljanskih odličnjakov, mej drugimi zastopstvo vodstva katoliškonarodne stranke, župana Hribarja, dež. posl. Luckmanna, dež. posl. dr. Papeža, predsednika društva hišnih posestnikov g. dr. V. Gregoriča, zastopstvo »Mešč. kluba«, »Slov. kršč. soc. zveze«, »Katoliške družbe«, »Slov. del. stavb. društva«. Pred krsto so svetili delavci iz tovarne g. Pollaka in odbori kršč. soc. delavskih društev ljubljanskih. Na grobu so lepo zapeli zadnjo pesem v slovo gospodje bogoslovci. Ogromno število krasnih vencev položilo se je na krsto. Bodi zemljica lahka blagemu pokojniku!

Umrl je 1. t. m. v goriški bolnici usmiljenih bratov č. g. Alojzij Vuga, bivši vikar v Šempolaju na Krasu. Pogreb je bil včeraj.

Imenovan je kontrolor finančne dež. blagajne v Trstu Edv. Sosič ravnateljem, blagajnik Karol Böhm pa kontrolorjem.

Umrl je sinoči nagloma, kot se nam iz Planine brzoglavno poroča, inspektor kneza Windischgractza posestva v Haasbergu, g. Reismüller.

Senzacionalno aretiranje v Ljubljani. V soboto ob zaključku lista dobili smo vest, da je ljubljanski stavbenik dr. Falešchini aretovan. Bil je res poklican na Žabjak in ondi pridržan. Aretiranje dr.

Faleschinija vzbudilo je seve občno pozornost, osobito, ker je štel mož med prve tukajšnje stavbene podjetnike, ter je živel v jako dobrih gmotnih razmerah! Povod temu aretovanju dala je, kakor čujemo, pa nastopna civilna pravda: Dr. Faleschini zgradil je tukajšnjemu hišnemu posestniku g. Romu hišo, ter mu je položil potem račun, ki se je dozdeval slednjemu pretirano visok! A ker ni imel g. Rom nikakoršnih dokazov na razpolago, da bi zamogel g. dr. Faleschinijev račun ovreči ter nepravilnost posameznih računskih točk dokazati, plačal je ta račun. G. Rom pa ni miroval, ter je končno dobil skupaj tako dokazno gradivo, da si je upal podr. Furlanu tožiti dr. Faleschinija pred dež. sodiščem v Ljubljani radi nepravilnosti računa in na povračilo preveč plačane mu svote! Pri tej civilni razpravi so izjavile priče, da je imel dr. Faleschini posebni sistem za sestavo strankinih računov, in sicer trde priče sledeče: Po dovršeni zgradbi napravil je dr. Faleschini najprvo pravilni račun, potem je preračunal od delavcem izplačanih mezd za nadzorovanje delavcev 10%, katero desetodstotno svoto je prištel k pravilnemu računu! Od te tako dobljene svote je pa preračunal še 20%. Zato dvajsetodstotno svoto izmislil si je toliko fingiranega materiala in na delavce izplačanih mezd, da je bila ta dvajsetodstotna svota izpolnjena, in potem je prvotni račun tako popravil in povišal, da je zvišal v računu posamezne točke gledé materiala in delavskih mezd za teh 20%. Priče so nadalje potrdile, da je dal dr. Faleschini celo naročilo, da se osobito iste točke pravega računa na navedeni način povišajo, pri katerih je hišnemu posestniku vsaka kontrola jako otežkočena. Priče so nadalje potrdile, da je samo jednemu svojih bivših uradnikov plačal okoli 6000 kron, da je molčal, in da ga ni izdal! Faleschini sam je priznal, da je samo enkrat plačal 1800 kron skupaj za molčanje. Iz sodišču predloženih računov so se razvidele korekture itd. Vse to je prepričalo civilni senat pod predsedstvom g. svetnika Polca, da je v dejanji dr. Faleschinija uvidel kaznjivo dejanje, ter je odstopil celo zadevo kazenskemu sodišču, katero sedaj stvar preiskuje. Tekom kazenske preiskave je bil torej dr. Faleschini v soboto aretovan a potem zopet izpuščen proti večeru, kakor čujemo, proti plačilu kavcije 20.000 kron. Pred kratkimi je pa dr. Furlan vložil zoper dr. Faleschinija zopet novo tožbo za usmiljene sestre, katerim je po izpovedi zvedencev zaračunal dr. Faleschini pri neki zgradbi okoli 6600 K preveč, in si je dal ta znesek izplačati. Zadeva Rom je namreč opozorila usmiljenke na dr. Faleschinijev račun, vsled česar so dale taiste pregledati po zvedencih, ki so dognali toliko pretiranost računov! Tak pregled računov je seve jako drag. Kakor čujemo, ima dr. Faleschini sedaj kar tri zastopnike, namreč dr. Pirca, dr. Krisperja in dr. Tavčarja.

Novo delo gospe pl. Berks na dunajskem odru. V soboto je bila na Dunaju premijera novega dela gospe pl. Berks-ove, soproge g. drž. poslanca viteza Berksa. Igri je naslov „Kleine Münze“, snov ji je zajeta iz politike. Igra je imela precejšen uspeh. Udeležba od strani parlamentarcev je bila velika.

Slovenskih ulog noče sprejemati celjski obč. urad, ki je slovenski pisano ulogo g. dr. Hrašovec odklonil. G. dr. Hrašovec se je pritožil na celjski obč. zastop, ki se je tudi izjavil, da slovenskih ulog ne sprejme. Kaj, ko bi drago za milo vračevala Ljubljana?

Smrt pred sodiščem. Dne 27. febr. bila je pred mariborskim sodiščem obravnava proti bivšemu uradnemu slugi Jakobu Pinterju, pristojnem v Kranj. Zadnji čas je bil 43letni mož agent vinske firme Hausmaninger v Mariboru. Obtožen je bil poneverjenja. Obtoženec je pred sodiščem priznal svojo krivdo, v istem trenutku pa se je zgrudil nezavesten. Srčna kap je naredila konec njegovemu življenju.

Ljubljanske novice. Petnajst pogrebov smo imeli včeraj popoldne v Ljubljani. Toliko opravka pri sv. Krištofu že davno niso imeli. — Vojaško patru-ljo pozval je v nedeljo ključavničarski pomočnik Rudolf Hage. Patru-lja ga je are-

tovala. — Vojaški izgredi so bili včeraj v gostilni Amalije Podkrajšek na Rimeki cesti in pri Lokarju v Vegovih ulicah. Policija je naredila mir. — Mlada tatica. 13letna Frančiška Tavčar je ukradla v Mole-tovi prodajalnici na Poljanski cesti 10 kron. V Ameriko se je tekom februarja z ljubljanskega kolodvora odpeljalo 359 oseb. — Težko poškodovan je pečarski pomočnik Kralj v gostilni pri Črnetu nekega dijaka. — Krut oče. V rudeči vojašnici je delavec Novak včeraj tako pretepel svojega triletnega sinčka, da se je sinčku zaprla sapa in je le težko zopet prišel dihati.

Pojasnilo. Piše se nam: Notica v cenj. „Slovenec“ z dne 25. febr. t. l. št. 46, trdeča, da je okrajni šolski svet v Tolminu učitelja gospoda Jos. Rakovščka iz službe odpustil, mu ustavil plače itd., ter da je upravnno sodišče ukazalo, da mu mora okrajni šolski svet povrniti desetmesečno plačo, petletnino, pripoznati mu vsa dosežanja leta itd., ne odgovarja resnici. Udano podpisana ništa poklicana braniti okrajni šolski svet v Tolminu, a resnici na ljubo pojasniti in izjaviti, da ni isti kot tak nikdar gospoda Jos. Rakovščka iz službe odpustil, ustavil mu plače itd. Tudi drugo ni res, da je upravnno sodišče okrajnemu šolskemu svetu ukazalo gospodu Jos. Rakovščku plačo in ostale pravice povračati. Resnica je nastopna: Gospod Jos. Rakovšček je bil začasa prejšnjega predsedništva iz službe odpuščen brez vednosti udov okraj. šolskega sveta in o njegovi prošnji, da bi ostal i nadalje na svojem mestu, niso udje ničesar uradno vedeli. S tem so se kršile postavne pravice ne le proti gospodu Josipu Rakovščku, ki je bil brez utemeljenega vzroka ob kruh, nego tudi proti udom okrajnega šolskega sveta. Udje okrajnega šol. sveta storili so proti takemu kršenju postavnih pravic potrebne korake na ministrstvo. Upravnno sodišče, spoznavši hibe in kršenje postave, ukazalo je, naj o tej zadevi sklepa kompetentni okrajni šolski svet v Tolminu. Okrajni šolski svet temu ukazu sledeč in udje z učiteljskima zastopnikoma dosledni v svojem postopanju, ter zavedajoč se postave in svojih pravic, sklenili so v seji dne 21 in 22. novembra 1900, naj se g. J. s. Rakovščku povrnejo vsi dohodki in vse pravice. Ta sklep je deželni šolski svet potrdil. Torej edino vsled tega pravomočnega sklepa povrnejo se g. Jos. Rakovščku vsi dohodki in vse pravice. — V Tolminu, dne 24. februarja 1901. And. Vrtovec in Mat. Kenda, učiteljska zastopnika.

S tira skočil je blizu postaje Lazi v noči od 1 na 2. t. m. tovorni vlak, vsled česar so imeli več ur zamude vsi poznejši vlaki. Nesreče ni bilo nobene.

Nesreča na železnici. Vlak je povozil v noči 1. t. m. blizu postaje Dovje 68letno Mino Noč, ki je bila takoj mrtva. Nesrečnica je vkljub temu, da je bila proga že zaprta, hotela preko nje in jo je tako prihitel vlak.

Izpred porotnih sodišč Pred celjskim porotnim sodiščem je bil radi uboja obsojen Mat. Deželak na tri mesece ječe. Pobil je s kamnjem Fr. Bizjaka. Na tri leta ječe je bil obsojen Tomaž Vrtačnik, ki je v bližini Kraš pobil s kolom Jožefa Klančnika. Njegova tovariša sta dobila Tratnik 18 mesecev in Marovt 15 mesecev. Na šest let je bil obsojen delavec iz premogokopa v Hrastniku Martin Šoba, ki je zaklal svojega tekmeča Janeza Schmitta, ker je hodil z njegovo ljubo. Šoba je zasadił Schmitta nož skozi sence v možgane. — Pred celovškim porotnim sodiščem je bil oproščen delavec Jožef Doretti s Kranjskega, ki je bil obtožen, da je hotel zažgati pri sodišču v Pokrčah. — Pred ljubljanskim porotnim sodiščem se je zasedanje danes pričelo. Stal je pred porotniki sivobrad 67 letni glavnikař Jož. Blaznik, obtožen, da je 16. decembra l. l. v Hrašah svoji ženi zažgal poslopje in povzročil 1278 K škode, od katere je 850 K pokrila zavarovalnina. Obtoženec, ki živi s svojo ženo v prepiru, je ženi opetovano očital nezvestobo in zapravljalivost ter jo je konečno, ko je svoje premoženje prepisala ženi svojega sira, tožil za odškodnino onega denarja, katerega je on po svojem mnenju zazidal v hišo. Pri sodišču je Blaznik imel nepovoljen uspeh, zato se je še bolj razsrdil nad svojo ženo in

govoril da bode zažgal češ „Vsi bodete sli prej beračiti, nego jaz“. Drugi dan po razpravi pri sodišču je res pogorelo poslopje. Obtoženec ne more s pričami dokazati, kje se je mudil v onem trenutku. Porotniki so Blaznikovo krivdo potrdili z 11 proti 1 glasom, na kar je bil 67letni obtoženec obsojen na osem let ječe, poostrene s postom in vsako leto 16. dec. s temnico. Ko je Blaznika odpeljal paznik, opsoval je za slovo krepke svojo „boljšo“ polovico, ki mu seve tudi ni ostala dolžna kope psovk. — Tako sta se poslovila, v življenju so bodeta težko še kedaj sestala. — Pred novomeškim porotnim sodiščem so bili obsojeni 31letna Jerica Vukojanec radi detomora na 4 leta ječe, 21letni Alojzij Marn iz Bistrice radi uboja na 3 1/2 leta. Krojaški pomočnik Jurij Petan, ki je zadnji čas bival v Ljubljani, je dobil radi tatvine 8 let. — Radi posilstva je bil obsojen Mat. Kroft s Krškega na 3 leta težke ječe, cigan Simon Brajdich pa radi tatvine na 5 let. Oproščena sta bila fanta August Godec in Franc Povh iz Obrežja, ki sta bila obtožena uboja.

Mraz na Goriškem Poroča se, da je zadnji mraz na Goriškem povzročil mnogo škode po vinogradih.

Kaj pa pravi „inteligenca“? »Naroda« si je izbral dr. Šusteršiča za predmet, na katerega obeša vse izbruhe svoje poštene duše. Stvarnega zoper njega ne more povedati, zato ga pa obkłada s psovkami. Tu pribijemo le nekatere. Dr. Šusteršič je »poosebljeni prepire«, zopet in zopet se ponavlja stara laž, da je proglasil Celje za »fremdes Gebiet«, hoče vse »z gromom in strelo ubiti«, je trmast fanatičen in »brezobrazen«, »kranjski gromovnik«, »zapuščeni diktator«, »Napoleon v miniaturi«, »Bou-langer«, »König in Unterhosen«, »dični poslanec kranjskih analfabetov in koruznikov«, »harlekin«, on »skače, kriči in izziva«, »ponujajo se mu brce in klobute«, njegov predlog v korist Ljubljani je »neslan dovtip, pustna burka in blamaža«, on je »besni Roland«, »slab in nor, domišljav in kmetiško napihnjene«, »vsemogočen terorist«, »pristnokatoliško maščevalen in besno osvetljiva«, »neslan humorist, denunciant«, »je odložil vse znake moštva in postal čisto navadno otročje«; on je tudi »špec«, »špiclja posluškuje, zalázava«, »neslano otročji špiceljček« in ima »tragično, dekadentno kariero« itd. — To vse na prvi uvodni strani sobotnega »Naroda«! Mož, o katerem se toliko pše, mora vendar nekaj pomeniti! »Slovenec« urednik je »zagrizen misogyn, besen sovražnik ženstva, besneč Orlando, harlekin in kapucin« — groza! »Klerikalstvo« je »vera goljufije, sleparije, hinavstva, oderuštva že brezkožnega trpina«. Kdor prestopi h »klerikalizmu«, temu se »napolni želodec z oovirki«. »Primoznačaji, podelani klerikalci, plačani paradokatoliki, podli poštenjakoviči zalivajo častita telesa s potoki katoliških solza, da se bodo kmalu potopili v lastnih curkih«, »plačana inteligenca«. »Slovenec« je »pohabljen devica, stara deska, ljubo sumnica, stara koketka, buljicka, in ima razpršeno plešo«; »klerikalni vitez «Slovenec mijavka«, ima »odrevene ude in razkošno opremljene sobe« itd. Take budalosti piše »inteligenca« v političnih člankih! Go spodje Spindič, Ploj i. dr., kako se počutite med takimi politikii? »Edinost« je čudno glasilo. Pravi, da je katoliški list, a zagovarja »Rodoljuba«! Dobro, da vemo sedaj, da isti ljudje, ki v »Edinosti« propagirajo unijatstvo, pišejo v nesramnega »Rodoljuba« in da je konfiscirani članek o »novi veri« prišel iz Trsta od nekoga, od katerega bi to po njegovem stanu najmanj pričakovali! — »Edinost« se hudo zaletava v nas, da smo napadli »Zavod sv. Nikolaja« v Trstu. Vsak, kdor čita naš list, pa ve, da smo ga mi vedno in tudi še pred par dnevi očitno priporočali. S tako »inteligenco« se nam je boriti!

Narodno gospodarstvo.

Vinarska zadruga v Novem mestu.

Naša dežela je slovela v prejšnjih stoletjih, da v njej cvete kupčija z deželnimi pridelki in surovinami. Kupčija s temi pridelki je bila posebno v Ljubljani imenitna; nekatere trgovske hiše so z njimi oboga-

tele n. pr. Schellenburg, Cojz i. t. d. Dočim je ta kupčija cvela, dokler se niso kmetje od grajščin odkupili, zginjuje danes bolj in bolj. Koliko prediva, platna, medu, voska, žita, vina i. t. d. se je nekdaj pri nas na Kranjskem pridelalo, katero se je potem za lepe novce prodalo! Kako razvita je bila domača industrija z usnjem, domačim suknjem i. t. d.!

Grajščine so bili tisti činitelj, kjer se je mnogo tega blaga nakupilo in od koder je potem romalo v trgovino. Mesto grajščin prevzeti je dandanes poklicano zadružništvo. Sedanja generacija zamore le od nje in pri njej pomoči iskati in dobiti. Iz tega vzroka je ustanovitev vsake nove zadruge pozdravljati z veseljem!

Zato je lep napredek, da se je ustanovila vinarska zadruga v Novem mestu. Premnogo žrtov, je v pretečenem desetletju doprinesla Dolenjska, da je na novo svoje po trtni uši in drugih parasitih uničene vinograde regenerirala, tako da danes prideluje že zopet precej ali dokaj boljšega in finejšega vina.

Na čelo vsej akciji se je postavila kmetijska podružnica v Novem mestu, sosebno nje načelnik g. pristav V. Rohrman.

Na dan 28. februarja t. l. je bil sklican v gostilni gosp. I. Windischerja v Kandiji pri Novem mestu shod interesentov v ta namen, da se tu dogovoré zanimajoči se posestniki, bi-li kazalo ustanoviti vinarsko zadrugo ali ne.

Predsednikom shoda je bil izvoljen vodja kmetijske šole na Grmu gospod R. Dolenc.

Pomen, delovanje, potrebo in korist vinarske zadruge sta v obširnih govorih pojasnjevala gospoda B. Skaličky, tehnični voditelj v trtnoušnih zadevah, in F. Gom-bač, deželni potovalni učitelj za vinarstvo.

Navzoči posestniki so se takoj odločili za ustanovitev vinarske zadruge, podpisali v teku pol ure za 5200 K ustanovnih in opravnih deležev ter v osnovalni odbor, ki ima nalogo vse potrebno ukreniti, da bode zadruga že v jeseni začela delovati, volili sledeče gospodje: mil. prošt. Elbert, vitez Langer, R. Dolenc, V. Rohrman, B. Skaličky, J. Jakše, F. Majzelj in I. Dular iz Vavtevasi.

Namen vinarske zadruge bode, da bode z reelno vinsko kupčijo povzdignila kredit dolenjskemu vinu, da bode iznova privabila zlasti ljubljanske, gorenjske in koroške vinotržce in gostilničarje, da bodo začeli zopet na Dolenjskem vino kupovati, da bode prodajala le pristna dolenjska vina, katera bode z umnim kletarjenjem do prave veljave povzdignila, kar se bode posebno pri novih iz cepljenih trt pridobljenih vinih pokazalo, slednjič da bode skušala preprečiti in omejiti sedanji naval laških, istrskih, dalmatinskih in tirolskih vin.

Gotovo lepo in vse podpore vredno gospodarsko podjetje, katero zasluži od vseh stranij največjih simpatij, ako se upošteva moment, da naša Dolenjska neobhodno potrebuje vse podpore, da si materialno opomore, ker je po trtni uši toliko škode trpela, pa i s svojo žilavo vztrajnostjo v regeneraciji vinogradov pokazala, da te simpatije tudi zasluži! Torej svoji k svojim!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 4. marca. (C. B.) Gosposka zbornica je brez debate pritrdila pogodbi z dne 30. decembra 1899 mej našo monarhijo in Nemčijo glede varstva literarnih in umetnostnih del.

Dunaj, 4. marca. Pri pogajanjih mej vlado, Čehi in zastopniki ostalih strank se bo, kakor vse kaže, doseglo toliko, da pride predloga o vojaških novincih na prvo mesto, potem pa predloga o žganjarini.

Dunaj, 4. marca. Čehi zahtevajo, da se imenuje češki sodnik na mesto pri dež. nadsodišču, katero je prej zavzemal dež. sodni nadsveinik Pantuček. Justični minister se baje tej zahtevi ne bode vdal. Radikalci v mladočeškem klubu so proti vsaki oportunistički politiki in groze z izstopom.

Dunaj, 4. marca. Obravnave med Mladočehi in med vlado zaradi kon-

cesij, ki se imajo dati češkemu narodu, so danes končane. Vlada je pripravljena dati Čehom le koncesije finančijelnega in gospodarskega značaja, a nikakih koncesij v narodnem oziru. Če se doseže sporazumjenje, imelo bi tudi veliko politično važnost v tem smislu, da se Čehi rešijo iz osamljenosti, v katero so potisnjeni zaradi obstrukcije. S tem bi dobili trdnjše stališče nasproti levici. A treba bi bilo, da bi se to sporazumjenje sprejelo v mladočeškem klubu z veliko večino. Danes popoldne imajo vsi klubi seje zaradi izpremembe poslovnega reda. Vlada hoče, da pridejo do obravnave predloge o vojaških novincih, o žganjarini in o investicijah. Levica zahteva, da se investicije prej obravnavajo, nego žganjarina. Veleposestniki imajo pripravljen že predlog za izpremenitev poslovnika. Deželnoobrambeni minister se je danes posvetoval s predsednikom, kako bi se predlog o vojaških novincih ložje sprejel. Deželni zbor se bodo sklicali sredi majnika. Do majnika namerava vlada raztegniti državnozborske seje, v katerih pa se bo sklepalo samo o gospodarskih vprašanjih.

Rim, 4. marca. Konzistorij je preložen. O vzroku, zakaj je sveti oče odložil konzistorij na poznejši čas, se različno ugiba. Pravi vzrok je pa najbrže diferenca med Vatikanom in med Nemčijo zaradi novega škofa v Metz. Nemška vlada kandidira za to mesto prelata Zorna, katerega pa odklanja kardinal Rampolla iz političnih razlogov. Nemčija je ugovarjala tej odklonitvi, in to je najbrže pravi vzrok, da je sveti oče preložil konzistorij.

Zofija, 4. marca (C. B.). Novi kabinet je sestavljen. Karawelow je prevzel predsedstvo in finance, Mihael Sarafow notranje, Danew zunanje zadeve, Paprikow vojno.

Petrograd, 3. marca. „Regierungsbote“ objavlja carjev odlok o odobrenju pogodb in deklaracij mirovne konference v Haagu.

London, 4. marca. Prestolonaslednik se poda v družbi svoje soproge v Avstralijo, da ondi otvori prvi avstralski parlament. — Kronanje kralja Edvarda se vrši še-le prihodnje leto.

Madrid, 4. marca. (C. B.) S so-stavo novega kabineta je poverila kraljica vodjo Villaverde.

Bruselj, 4. marca. (C. B.) Predsednik Krüger se je obrnil v Petrograd glede avdijence. Odgovor nepovoljen.

Washington, 3. marca. Senat je včeraj vsprejel načrt, s katerim se dovoljuje Španiji 100.000 dolarjev za odstop Filipin.

Colesberg, 4. marca (B. B.). Dewet in Stein sta 28. m. m. s 1500 možmi prekoračila reko Oranje mej streljanjem kolonijalnih strelcev. Več Burov je bilo ubitih. Vkljub izredno narasli vodi so prišli Buri čez reko z osmimi vozovi, pet vozov in nekaj konj so morali ostaviti na levem bregu.

London, 3. marca. Lord Kitchener poroča iz Pretorije 1. marca: Dewet je bil prisiljen (!) podati se na severni breg reke Oranje. Kapska kolonija je očiščena (?) burskih čet. 200 Burov je

bilo ujetih, ostale razkropljene bomo še ujeli. (!) Osemdeset naših strelcev se je moralo v vročem boju udati premoči Burov, 20 je ubitih ali ranjenih. (Kje in kdaj?)

London, 4. marca (C. B.). „Daily Express“ ve poročati iz poučenih krogov, da je Kitchener dovolil Bothi premirje, o katerem se pa oficijelno ne bo govorilo. S tem je dal Bothi priliko, dogovoriti se o kapitulaciji s predsednikom Krügerjem (!).

Shanghai, 4. marca. (Reuterjev urad.) „Univ. Gaz.“ objavlja iz Niučvanga sledečo brzojavko: 3000 Rusov je pri Hsingkingu napadlo 10.000 roparjev na konjih, ki so ubili 20 Rusov, 30 pa ranili, in ugrabili jeden top. Rusi so se morali umakniti v Mukden.

Umrli so:

1. marca. Marija Smolik, zasebnica, 40 let, Zidovska steza 4, organična srčna hiba — Barbra Trobusak, gostia, 64 let, Dunajska cesta 12, srčna hiba. — Fran Peterca, trgovec, 73 let, Dunajska cesta 41, naduha. — Primož Sušnik, posestnik, 72 let, Illova št. 15, plućni edem. — Anton Jakel, narednika sin, 3 dni, Metelkove ulice 4, življenjska slabost.

2. marca. Vladimir Hribar, črkostavca sin, 17 mesecev, Hrenove ulice 3, božjast.

V hiralnici:

1. marca. Matilda Neža Jakša, usmiljenka, 25 let, jetika. — Maksima Marija Hrovat, usmiljenka, 26 let, jetika. — Matija Makovec, dninar, 37 let, caries et necrosis oss. multiplex. — Lorenc Rogač, bogoslovec, 29 let, jetika.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 1. marca 1901

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad . . .	K 7-72 do K 7-73
» za maj-junij . . .	» 7-82 » » 7-83
» za jesen . . .	» 7-95 » » 7-97
Rž za pomlad . . .	» 7-70 » » 7-71
» za maj-junij . . .	» 7-67 » » 7-68
» za jesen . . .	» 7-01 » » 7-03
Turšica za maj-junij . . .	» 5-51 » » 5-52
» za julij-avg. . .	» 5-61 » » 5-63
Oves za pomlad . . .	» 6-60 » » 6-61

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 m

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrarji	Nabo	Relativna vlažnost
2. 9. zveč.	730-7	3-2	sl. jz.ah.	megla	
3. 7. jut.	728-5	4-1	sl. svzh.	oblačno	6-0
2. popol.	727-7	5-8	sl. jug.	dež	
3. 9. zveč.	725-6	3-9	brazv.	dež	
7. jut.	727-3	2-1	sl. jz.ah.	megla	19-6
2. popol.	729-4	11-1	sl. sz.ah.	pol. oblač.	

Srednja temperatura sobote 3-5°, norm.: 1-5°
Srednja temperatura nedelje 4-6°, normale: 1-6°.

Zahvala. 230 1-1

Ginjenim srcem izpolnjujem dolžnost, da se za mnogobrojno častilno spremstvo k poslednjemu počitku našega predragega, nepozabnega soproga, oziroma očeta, deda in tasta, gospoda

Frana Peterca

trgovca, hišnega posestnika itd.

vsem častitim gg. duhovnikom, prijateljem in znancem, osobito darovateljem prekrasnih vencev, zastopstvu vodstva katoliško-narodne stranke, mestnemu županu Ivanu Hribarju, odposlanstvu „Meščanskega kluba“, „Slov. kršč. soc. zveze“, „Katoliške družbe“, „Slov. del. stavb. društva“, predsedstvu društva hišnih posestnikov, gg. bogoslovcem za milo petje ter sploh vsem udeležencem najiskrenejše zahvaljujemo.

Tem potom se tudi srčno zahvaljujemo za mnogobrojne sožalne izjave od blizo in daleč, došle nam povodom bridke izgube. Vsem, ki so se nas spominjali v dneh žalosti, plačaj Bog!

Rodbini Peterca in Karol Pollak.

Zahvala. 227 1-1

Ginjenim srcem izpolnim dolžnost, da se za mnogobrojno častilno spremstvo k poslednjemu počitku naše blage nepozabne soproge, oziroma matere in tašče, gospe

Marije Klemenčič

vsem častitim udeležencem najiskrenejše zahvalimo.

Tem potom zahvaljujemo se tudi vsem častitim prijateljem in znancem za izraženo sožalje najiskrenejše.

Kamnik, dné 2. marca 1901.

Žalujoči ostali.

Duhovski poslovnik,

ali navod za razno uradno poslovanje v dušnem pastirstvu in za oskrbovanje cerkvenega in nadarbinskega premoženja. — Z raznimi obrazy in stvarnim kazalom. — Sestavil Martin Poč. — Drugi, popravljeni tatis.

Brožiran izvod knjige stane v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani 4 krome, trdo vezan v polsagrinu ali celoplatnu 5 K 20 h. Po pošti 30 h več.

Šivalne stroje

priznано najboljšega izdelka za družine in obrtnike

priporoča 888 25-22

tovarniška zaloga šivalnih strojev

Ivan Jax v Ljubljani, Dunajska cesta 17

„The Mutual“, zavarovalna družba za življenje v New-Jorku.

Ustanovljena 1842.

Z nasprotnim zavarovanjem.

Skupno premoženje dné 1. januarja 1900:

K 1489⁶/₁₀ milijonov.

Čisti dobiček v prid zavarovancev leta 1899:

K 38,158.423.

202 7-5

Jamstvena glavica za zavarovalne pogodbe v Avstriji sklenjena je shranjena pri c. kr. ministerskem plačilnem uradu na Dunaji.

Glavno zastopstvo za Kranjsko:

BRATA POLLAK v Ljubljani.

Žrebanje nepreklicno
23. marca 1901

Glavni dobitek
60.000 kron
v gotovini po odbitku 20 %.

„Invalidendank“-srečke
à 1 krono

122 13-5

priporoča J. C. MAYER v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dné 4. marca.	
Skupni državni dolg v notab . . .	98-60
Skupni državni dolg v srebru . . .	98-55
Avstrijska zlata renta 4% . . .	118-35
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron . . .	98-25
Ogerska zlata renta 4% . . .	118-25
Ogerska kronska renta 4%, 200 . . .	93-65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ. . .	1670-—
Kreditne delnice, 160 glđ. . .	678-—
London vista . . .	240-45
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj . . .	117-35

20 mark . . .	23-48
20 frankov (napoleonor) . . .	19-08
Italijanski bankovci . . .	90-40
C. kr. cekini . . .	11-33
Dné 2. marca.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 glđ. . .	181-—
5% državne srečke l. 1860, 100 glđ. . .	168-—
Državne srečke l. 1864, 100 glđ. . .	208-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron . . .	95-75
Tisne srečke 4%, 100 glđ. . .	146-—
Dunavske vravnjavne srečke 5% . . .	258-50

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878 . . .	106-10
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% . . .	94-25
Prioritetne obveznice državne železnice . . .	428-50
» južne železnice 3% . . .	349-—
» južne železnice 5% . . .	124-25
» dolenskih železnice 4% . . .	99-50
Kreditne srečke, 100 glđ. . .	399-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 glđ. . .	370-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glđ. . .	47-75
Ogerskega . . .	24-75
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glđ. . .	14-2b
Rudolfove srečke, 10 glđ. . .	60-—

Salmove srečke, 40 glđ. . .	189-—
St. Genois srečke, 40 glđ. . .	230-—
Waldsteinove srečke, 20 glđ. . .	383-—
Ljubljanske srečke . . .	57-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 glđ. . .	274-—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. . .	6320-—
Akcije tržaškega Lloydja 500 glđ. . .	845-—
Akcije južne železnice, 200 glđ. sr. . .	102-50
Splošna avstrijska stavbinska družba . . .	153-—
Montanska družba avstr. plan. . .	443-50
Trboveljska premogarska družba, 70 glđ. . .	460-—
Papirnih rubljev 100 . . .	253-50

Nakup in prodaja
vsekovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zrupe pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.